

4. Єрмакова Т. С. Проблема формирования здорового способа життя старшокласників у вітчизняній педагогіці (друга половина ХХ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступенів канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Тетяна Сергіївна Єрмакова; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Х., 2010. – 20 с.

5. Закопайло С. А. Педагогічні основи виховання в юнаків 10-11 класів цінностей здорового способу життя: автореф. Дис. на здобуття наук. ступенів канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / С. А. Закопайло. – 24 с.

Бірюк Д.О.

аспірант,

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ЯК СУБ'ЄКТА ОСВІТНЬОЇ І ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Нові стратегічні орієнтири в розвитку соціокультурної сфери українського суспільства зумовлюють зміну вимог до системи освіти. У динамічному світі професія педагога залишається стабільною, хоча її зміст, умови праці, якісний і кількісний склад змінюються. Педагог виступає як індивідуальний суб'єкт педагогічної діяльності і в той же час являє собою суб'єкт соціуму, будучи носієм суспільних значимих знань і цінностей.

Важливі проблеми й теоретико-методологічні аспекти розвитку вищої педагогічної освіти в Україні зломі ХХ–ХХІ століть опрацьовані в ґрунтовних дослідженнях В. Андрущенко, В. Кременя, Л. Коваль, В. Лугового, В. Лутая, В. Сагарди та працях багатьох інших дослідників педагогічної галузі, де розкривається сутність та важливі структурні елементи університетської педагогічної освіти новітнього часу, визначні стратегічні напрями її модернізації на сучасному етапі. Аналіз багатьох педагогічних ситуацій в реальних умовах навчально-виховного процесу сучасного педагогічного університету засвідчує, що з усієї безлічі елементів, складових навчально-виховного процесу достатньо невелика їх кількість визначає поведінку системи в цілому і характеризує власне системні властивості [6]. Таким чином, актуальність проблеми визначається необхідністю реалізації потенційних можливостей педагогічних колективів університетів, закладених в процедурі управління і організації навчального процесу в педагогічному навчальному закладі.

Дослідники проблеми реалізації освітнього процесу в педагогічних навчальних закладах також зазначають наявність суперечностей між: неповною визначеністю конкретних вимог, що стосується підготовки майбутніх фахівців у нормативних документах і реальною потребою у висококваліфікованих кадрах, що є компетентними в певній галузі та необхідністю розробки чітких орієнтирів організації навчання у вищих педагогічних навчальних закладах.

На сучасному етапі реалізації освітнього менеджменту в педагогічних закладах, який супроводжується значними змінами й відходом від

традиційних умов навчання, великого значення набуває науковий супровід, що має на меті осмислення, систематизацію і структурування чинників впливу. Тому визначення параметрів застосування тих чи інших принципів реалізації професійної підготовки майбутнього вчителя засобами освітнього менеджменту вимагає встановлення системи основних понять, уточнення їх характеристик та обсягів, тому необхідна розробка понятійного апарату, як методологічного засобу вивчення педагогічних умов. Традиційно до таких понять належать: «педагогічні умови», «педагогічна технологія», «професійна підготовка», «оптимізація процесу навчання», «планування навчального процесу», «професійна готовність» тощо. Аналіз структури освітянського менеджменту дозволяє отримати не тільки теоретичні висновки про його закономірності, але й з'ясувати підстави для певних методичних рекомендацій. Структурний підхід до процесу планування і створення педагогічних умов виконання цього завдання дозволяє педагогічній системі зберегти свої функції при зміні умов навчально-виховного процесу [7]. Виділяючи розгляд системи умов реалізації освітянського менеджменту з усього навчально-методичного комплексу функціонування сучасного педагогічного університету, ми виходимо з її значимості для результативного процесу навчання, в якому серед багатьох загальних педагогічних принципів організації процесу фахової підготовки педагогів, готовність фахівця до навчальної та виховної діяльності традиційно виступає результуючим показником успішної реалізації завдань освітнього менеджменту [4].

Дотримання вказаного принципу для фахової підготовки студентів вищого педагогічного закладу є визначальним як щодо вимог до змісту, методів, організаційних основ процесу навчання, так і щодо формування ціннісних орієнтацій, знань і вмінь, а у практичній діяльності Вузу є головною підставою для визначення, обґрунтування і забезпечення педагогічних умов фахової підготовки. Безумовно, вказаний принцип ґрунтується на дотриманні таких педагогічних засад навчання як гуманізація навчально-виховного процесу, професійна-педагогічна спрямованість процесу підготовки, системність методів фахової підготовки та визначення її мети, відкритість, динамічність, цілісність і гнучкість, обумовлення змістом складу і структури процесу навчання тощо.

Оскільки сучасній освітній системі притаманні суб'єкт-суб'єктні відносини, педагогічна реальність вимагає якісно нові моделі вищої професійної педагогічної освіти, яка створює умови для розвитку особистісно-творчого потенціалу майбутнього педагога і накопичення первинного практичного досвіду. Таке завдання цілком корелюється з потребою відповідності педагогічних умов головній меті професійної педагогічної освіти – готовності вчителя до виховання і навчання дітей, – і є тією компонентою освітнього менеджменту, що сприяє специфічній орієнтації мислення суб'єкта навчання професійного педагога. В цьому контексті практичну готовність майбутнього вчителя слід розглядати як стан цілісного суб'єкта (студента), що включає усвідомлені і неусвідомлені установки, моделі вірогідної поведінки, визначення оптимальних способів діяльності, оцінку своїх можливостей відповідно до майбутніх труднощів і необхідності досягнення певного результату в своїй професії [2], а професійна готовність, будучи новоутворенням в процесі формування особистості студента під час

навчання у вузі, характеризує його суб'єктне ставлення до педагогічної діяльності, і засвідчує наявність у суб'єкта певних професійних компетенцій, мотивації, та інших особистісних характеристик [3, с. 117].

Таким чином, виходячи з того, що в процесі професійно-педагогічної підготовки учителя до навчальної та виховної діяльності його професійне становлення як можна повніше має збігатися з логікою його суб'єктного розвитку, організація процесу формування практичної готовності педагога до суб'єктної діяльності по вихованню школярів мусить спиратися на діалогічність взаємин учасників освітнього процесу, суб'єкт-суб'єктний характер цих відносин; орієнтованість на єдність теорії і практики; на свободу вибору в процесі практичної підготовки вчителя; на принцип самооцінки і самоконтролю в ході формування готовності до виховання школярів.

Дослідники педагогічних практик неодноразово вказували, що реалізація цих завдань на практиці потребує створення відповідних педагогічних умов з урахуванням особливостей організації навчально-виховного процесу в педагогічному закладі, оскільки саме педагогічні умови відображають функціональну залежність суттєвих компонентів педагогічного явища від комплексу об'єктів (речей, їх станів, процесів, взаємодій) у різних проявах [1, с. 82].

Реалізація потенційних можливостей педагогічних колективів університетів, закладених в процесі планування навчання, дозволяє забезпечити якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців і є важливим фактором саморозвитку як системи освіти в цілому, так і її суб'єктів. Науково-технічний прогрес веде до зростання частки високоінтелектуальної розумової праці в сфері освіти. Тому потрібні технології інтенсивного навчання, підвищується роль управління в професійній діяльності. Очевидно, що лише створення організаційної, психологічної, дидактичної та методичної підтримки процесу планування навчальної діяльності дозволяє вийти на новий рівень управління процесом навчання. Лише оптимально реалізований освітянський менеджмент на всіх етапах навчання дозволяє забезпечити якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців і є важливим фактором саморозвитку як системи освіти в цілому, так і її суб'єктів [5].

Оскільки зміст освіти і виховання є найважливішим джерелом процесу планування освіти, яке має включати в себе навчальні плани, робочі програми, навчальний матеріал аудиторних і самостійних занять, то в цьому процесі повинен враховуватися досвід попередньої діяльності і взаємовідносин суб'єктів навчальної діяльності. Таким чином, реалізація педагогічних умов слугує не тільки засобом управління навчальним процесом, а й чинником пізнавальної діяльності. Отже, в зазначеному підході до створення педагогічних умов реалізації освітнього менеджменту в процесі підготовки педагога в сучасному ВНЗ проявляється методологічна функція планування процесу навчання і виховання, яка полягає в тому, що воно забезпечує єдність в різноманітні дисциплін всього навчального процесу.

Список використаних джерел:

1. Ашеро́в А. Т., Логві́ненко В. Г. Методи і моделі оцінки педагогічного впливу на розвиток пізнавальної самостійності студентів / Українська інженерно-педагогічна академія. – Х.: УПА, 2005. – 164 с.

2. Вишнякова С. М. Професійна освіта: Словник. Ключові поняття, терміни, актуальна лексика / С. М. Вишнякова. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
4. Горобець Д. В. Менеджмент освітніх інновацій як основа управління розвитком педагогічного коледжу / Д. В. Горобець // Наука і освіта. – 2010. – № 7. – С. 64-67.
5. Наукові основи управління інноваційним розвитком у системі педагогічної освіти: навч. посіб. Ч. 1 / [Пономарьова Галина Федорівна, Харківська Алла Анатоліївна, Петриченко Лариса Олексіївна, Малихіна Валентина Михайлівна]; за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комун. закл. «Харків. гуманітар.-пед. акад.» Харків. облради. – Харків: Компанія СМІТ, 2013. – 315 с.
6. Педагогіка: курс лекцій: навч. посіб. / С. А. Кушнірук; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2011. – 472 с.
7. Шамова Т. И. Управление образовательными системами: учеб. пособие для вузов по спец. 031000 – педагогика и психология, 033400 – педагогика / Т. И. Шамова, Т. М. Давыденко, Г. Н. Шибанова; Междунар. академия пед. образования. – М.: Академия, 2002. – 384 с.

Войтків Г.В.

*кандидат педагогічних наук,
викладач,*

*Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти*

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО КУРИКУЛУМУ

Одним із положень законопроекту, що стосуються питань середньої освіти є питання Національного курикулуму. Введення поняття курикулум у офіційні документи потребує з'ясування змісту та складових цього поняття. Тому стає актуальною проблема дослідження змісту та сутності феномену «курикулум».

Метою статті є з'ясування *сутності* поняття «курикулум», його *складових* та *типів* на основі аналізу досвіду вчених та нормативних документів.

З'ясуванням сутності феномену курикулуму займалися в основному зарубіжні вчені. Найбільш цитованими є праці С. Браславскі, Д. Гудленд, Р. Тайлер, В. Келлі. Українські дослідники почали досліджувати даний феномен порівняно недавно, в основному – в напрямі з'ясування сутності поняття (праці І. Борисенко, О. Жижко, О. Матвієнко, Н. Мельник) та вивчення досвіду зарубіжних колег з проблеми впровадження курикулярних ідей (О. Савченко, О. Локшина та ін.).

У проекті Закону України «Про освіту» зазначається, що «*стандартом* загальної середньої освіти є *Національний курикулум*» [7]. «Під стандартом розуміють середньостатистичний рівень освіти, який вважається необхідним і достатнім для життя в суспільстві, яке знаходиться на певній стадії соціально-економічного і технологічного розвитку» [1, с. 23].

Стандарт освіти є змістовним ядром освіти, який містить у собі матеріал, необхідний і достатній для забезпечення завдань середньої освіти. Стандарт